

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 40/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 4Ntok/1/2021 z 13. mája 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tost/34/2021 z 30. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uzneseniami všeobecných súdov o návrhu na povolenie obnovy trestného konania. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom.

II.

2. Sťažovateľ spolu so svojou manželkou a synom žiadali o povolenie obnovy konania, v ktorom bol rozsudkom krajského súdu z 31. októbra 2002 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 9. apríla 2003 uznaným vinným z vraždy, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody 11 rokov a 6 mesiacov. Sťažovateľ ako novú skutočnosť uviedol, že výmeru uloženého trestu

by mohlo zvrátiť preukázanie skutočnosti, že ako jeho syn, aj on trpí poruchou ADHD, avšak o tejto skutočnosti k jeho osobe nemá žiaden relevantný dôkaz.

3. Krajský súd v Nitre v senáte sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] návrh na povolenie obnovy konania namietaným uznesením zamietol, keďže zákonné podmienky na povolenie obnovy konania neboli splnené. Ako dôvod uviedol, že nové skutočnosti a dôkazy musia byť predložené súdu spolu s návrhom na obnovu konania a táto podmienka do dňa verejného zasadnutia krajského súdu splnená nebola. Zdôraznil, že pokiaľ sa sťažovateľ domáha znaleckého skúmania pre účely preukázania, že trpí ADHD, sťažovateľovi nič nebránilo počas jeho podmieneného prepustenia, aby absolvoval odborné vyšetrenia, ktoré by potvrdili prípadnú existenciu tejto poruchy. Dodal, že dôkazmi počas trestného stíhania (znalecké posudky z odvetvia psychológie a psychiatrie) nebolo preukázané, že by odsúdený trpel duševnou poruchou alebo poruchou ADHD.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podali sťažovateľ a jeho manželka sťažnosti, ktoré boli napadnutým uznesením najvyššieho súdu zamietnuté. Sťažovateľ uviedol, že v pôvodnom konaní sa znalci zameriavali na psychologické a psychiatrické vady, a nie na neurologické vady, a navyše v tom čase predmetná porucha nebola zaradená do zoznamu existujúcich porúch a chorôb a na odhalenie tejto choroby je potrebné vyšetrenie elektroencefalografiou. Sťažovateľ argumentoval, že súdy pri ukladaní trestu nezohľadnili práva jeho syna a jeho rodiny. Manželka sťažovateľa uviedla, že krajský súd po celý čas obchádzal zákonné ustanovenia, jeho postup vykazuje známky svojvôle a nebola dodržaná prezumpcia neviny a zásada v pochybnostiach v prospech obvineného.

5. Najvyšší súd v senáte sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ktorý je sudcom krajského súdu, kde bol členom senátu so sudcom [REDAKOVANÉ] a ktorý je na najvyšší súd pridelený na stáž, vyhodnotil, že sťažovateľom a jeho manželkou uvádzané skutočnosti, ktoré prezentujú ako nové, súdu dosiaľ neznáme, takými skutočnosťami nie sú. Najvyšší súd skonštatoval, že tvrdenie, že by odsúdený mohol v čase spáchania skutku trpieť ADHD, je v súčasnom stave iba v rovine domnienok, keďže o tejto skutočnosti nebol predložený žiadny dôkaz. Najvyšší súd dodal, že vo veci konajúce súdy prihliadali pri určovaní druhu a výmery trestu na všetky skutočnosti, ktoré sa týkali zistení, ktoré vyplynuli zo záverov znalcov. Medzi tieto skutočnosti patrí to, že u sťažovateľa bola zistená disociálna porucha osobnosti a tiež že u sťažovateľa nie sú dostatočne rozvinuté vyššie city a jeho osobnosť je nezrelá a nezdržanlivá. Vo svojich prejavoch je neraz násilný až agresívny so zvýšeným sklonom k prekvapivým neadekvátnym prejavom s nedostatočnou funkčnosťou brzdového systému jeho osobnosti. Znalec považoval perspektívu resocializácie sťažovateľa za nepriaznivú. Vzhľadom na tieto skutočnosti najvyšší súd sťažnosti sťažovateľa a jeho manželky zamietol ako nedôvodné.

III.

6. Sťažovateľ namieta, že v konaní na najvyššom súde v senáte rozhodoval sudca, ktorý je sudcom krajského súdu a na najvyšší súd je dočasne pridelený na stáž. Je toho názoru, že takýto postup nie je správny, vzbudzuje nedôveru, zaujatosť a menovaný sudca mal byť vylúčený z tohto konania. Sťažovateľ ďalej namieta, že všeobecné súdy nevyhodnotili spravodlivo sťažovateľom predložené skutočnosti a nedostatočne zohľadnili okolnosti prípadu a jeho rodinné pomery a nezohľadnili,

že nemá finančné prostriedky na vykonanie navrhovaného dôkazu. Sťažovateľ v takomto postupe vzhláda popretie právnej istoty, prílišný formalizmus a to, že jeho situácia má negatívny vplyv na rodinu a na choré dieťa sťažovateľa, ktoré si vyžaduje celodennú starostlivosť jeho manželky. Okrem toho nesúhlasí s vykonaním zvyšku trestu, pretože bola porušená zásada „*ne bis in idem*“, bola narušená individualizácia trestu a chýba spravodlivá rovnováha medzi záujmami.

IV.

7. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd ochranu základným právam za podmienky, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ mohol podať sťažnosť, čo aj využil a o sťažnosti rozhodol svojím uznesením najvyšší súd. Existencia opravného konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení krajského súdu, keďže sťažnosť predstavovala účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa (II. ÚS 345/2020). Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Čo sa týka námietky, že na najvyššom súde rozhodoval na najvyšší súd na stáž pridelený sudca Krajského súdu v Nitre [REDAKOVANÉ] treba uviesť, že podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je vylúčený sudca, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa. Sudca [REDAKOVANÉ] sa však rozhodovania o návrhu sťažovateľa na krajskom súde nezúčastňoval, a preto podľa Trestného poriadku nebol daný dôvod na jeho vylúčenie z rozhodovania na najvyššom súde. Porušenie základných práv sťažovateľa nemožno vyvodiť ani z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 16/00, ktorý sa týkal rozhodovania sudcom, ktorý bol zároveň funkcionárom ministerstva spravodlivosti v trestnej veci sťažovateľa, a ani z nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2015, ktorý sa týkal rozhodovania sudkyňou, ktorá bola bývalou manželkou jedného z advokátov zastupujúceho stranu v konaní. Tieto celkom iné situácie nemožno vzťahovať na rozhodovanie sudcom [REDAKOVANÉ] a to len preto, že na krajskom súde rozhodoval v senáte, ktorého členom bol aj sudca [REDAKOVANÉ], ktorý rozhodoval o návrhu sťažovateľa. Vzhľadom na to ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

9. Čo sa týka ostatných námietok sťažovateľa, treba uviesť, že účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe a nemohli sa ani brať do úvahy. Ani všeobecné súdy, o to menej ústavný súd, však nemôžu v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy podľa Trestného poriadku preskúmať napadnuté meritórne rozhodnutie a znova posudzovať otázku viny či trestu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania a následne zamietli sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na obnovu konania. Teda, či sa návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesom alebo svojvoľné, pričom pri zamietnutí

návrhu je rozhodujúce, či dostatočne odôvodnili, prečo predostreté nové skutočnosti nepovažovali za také, ktoré by opodstatňovali povolenie obnovy konania.

10. Z napadnutých uznesení a z ústavnej sťažnosti vyplýva, že za novú skutočnosť sťažovateľ považuje to, že v čase spáchania skutku mohol trpieť ADHD a nesúhlasí s postupom všeobecných súdov, že nevykonali dôkaz na túto skutočnosť. Sťažovateľ sa fakticky ústavnou sťažnosťou domáha ďalšieho preskúmania správnosti postupu a rozhodnutí všeobecných súdov. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy a odvoláva sa na svoj pôvodný návrh na obnovu konania. Účelom konania pred ústavným súdom je však ochrana ústavnosti, a nie poskytnutie ďalšieho opravného prostriedku umožňujúceho prehodnocovať správnosť záverov všeobecných súdov.

11. Pri posúdení v ústavnej sťažnosti namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu nie je úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúci súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzuje na posúdenie otázky, či sa všeobecný súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je označené uznesenie najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné.

12. Najvyšší súd správne vyhodnotil, že podmienky na obnovu konania splnené neboli, pretože osobnosť páchatelia, jeho správanie a psychický stav boli komplexne posúdené v pôvodnom konaní a zároveň zohľadnené pri určovaní druhu a výmery trestu, a preto nevidel dôvod na obnovu konania. Účelom obnovy konania nie je totiž revízia pôvodného konania. Konanie o obnove konania má ustáliť, či tvrdenia a dôkazy predložené alebo navrhnuté navrhovateľom obsahujú potenciál predpokladaný v § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Najvyšší súd ničím nepodložené domnienky sťažovateľa vyhodnotil ako nespôsobilé pre vyslovenie záveru o povolení obnovy konania a nevzhladol neúplnosť zhromaždených skutočností a dôkazov, na ktorých je právoplatné rozhodnutie postavené. Tieto závery najvyššieho súdu sú ústavne udržateľné a nemožno v žiadnom prípade uvažovať o nedostatočnom odôvodnení. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odpovedal na argumenty sťažovateľa. Sťažovateľ nedokázal svojimi všeobecnými námietkami spochybniť žiadny zo záverov, na ktorých najvyšší súd založil napadnuté rozhodnutie, a preto medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a napadnutým rozhodnutím ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť, čo vedie k odmietnutiu ústavnej sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

V.

13. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti je evidentné,

že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto nie je splnená podmienka na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu